

Pekka Henttonen

Arkistojen kuvailu- ja luettelointisääntöjen kehittäminen - kansallinen ponnistus vai kansainvälistä yhteistyötä?

On kulunut jo yli kaksikymmentä vuotta siitä, kun Suomessa ryhdyttiin tarmokkaasti kehittämään arkistojen kuvailua ja luettelointia. Työ alkoi arkistolaitoksessa vuonna 1991. Kuuden vuoden kehitys- ja testaustyön tuloksena suomalaiset arkistojen kuvailu- ja luettelointisäännöt ilmestyivät vuonna 1997. Samaan aikaan myös ICAssa (International Council on Archives) laadittiin kuvailusääntöjä. ICA:n ISAD(G)-standardi (General International Standard Archival Description) ilmestyi hieman aikaisemmin, vuonna 1994.

Suomalaiset säännöt ovat suureksi osaksi yhteensopivia ISAD(G):n kanssa. Toisin kuin ICA:n säännöissä, suomalaisessa kehitystyössä kiinnitettiin huomiota myös kirjastojen, arkistojen ja museoiden (KAM) tietojärjestelmien tietojen yhteiskäyttöisyyteen. Siksi suomalaisiin sääntöihin merkittiin kuvailuelementtien vastaavuus FINMARC-formaattiin ja KAMUT-tietorakenteeseen. (Arkistolaitos, 1997; KAMUT, 1997; Vakkari, Simovaara, & Valanto, 2004.) 1990-luvun lopun suuria ponnistuksia oli myös kuvailu- ja luettelointisääntöjen mukaisen relaatiotietokannan, arkistotietokanta Vakan, rakentaminen arkistolaitoksessa.

Kehitystyö on tapahtunut kansallisella tasolla: omassa säännöissä ei ole pyritty ICA-yhteensopivuuteen ja tekniset toteutuksetkin ovat olleet omia. Jälkiviisauden valossa voi pohtia, missä määrin valittu toimintalinja oli oikea. Kysymykseen ei ole yksiselitteistä vastausta. Kansallinen kehitystyö antaa mahdollisuuden tehdä ratkaisuja, joita muualla ei ole älytty tehdä. ICA:n ISAD(G)-kuvailustandardi ei vieläkaan huomioi tietojen yhteiskäyttöisyyttä museoiden

ja kirjastojen kanssa, vaikka standardista on ilmestynyt jo toinen versio (ICA, 2000). Tässä suhteessa suomalaisten sääntöjen visio oli edellä aikaansa. Toisaalta KAMUT-työtä ei ole Suomessa kovin paljon hyödynnetty kirjastojen, arkistojen ja museoiden välillä. Ehkä senkin aika suuremmassa mitassa on nyt, muistiorganisaatioiden yhteisessä Kansallisessa digitaalisessa kirjastossa.

Suomalaiset kuvailu- ja luettelointisäännöt kansainvälisessä kontekstissa

Suomalaisten arkistojen kuvailu- ja luettelointisäännöissä on joitain ideoita, jotka ICA:n standardista puuttuvat, mutta muuten sekä ISAD(G) että suomalaiset säännöt ovat hyvin samanlaisia. Molemmissa lähdetään monitasoisen, arkistofondeihin perustuvan kuvailun ajatuksesta. Kuvailutasoilla kuvataan arkistoa (ISAD(G) termein fonds) ja siihen sisältyviä rakenteita: asiakirjasarjoja (series) ja arkistoyksiköitä (file, item). Monitasoisen kuvailussa syntyvää hierarkkista kokonaisuutta kuvataan seuraavasti:

-Edetään yleisestä yksittäiseen ja ylemmät tasot kuvaavat kaikkia alempia. Esimerkiksi ”arkiston” tasolla kerrotaan vain seikat, jotka ovat yhteisiä kaikille arkiston asiakirjoille.

-Kerrallaan kerrotaan vain yhtä kuvailutasoa koskevat tiedot. Esimerkiksi kunkin asiakirjasarjan sisältö kerrotaan sarjojen kuvauksissa, ei kuvattaessa koko arkistoa.

-Vältetään tietojen toistamista: kun ylemmällä tasolla on jokin tieto kerrottu, sitä ei enää toisteta alimmilla tasoilla.

-Kaikki tiedot annetaan vain siinä määrin, kun se on tarpeen asiakirjojen käytön ja käytettävyyden kannalta. Esimerkiksi arkistonmuodostajan tehtävistä kerrotaan vain se, mikä on tarpeen tietojen löytämiseksi ja ymmärtämiseksi.

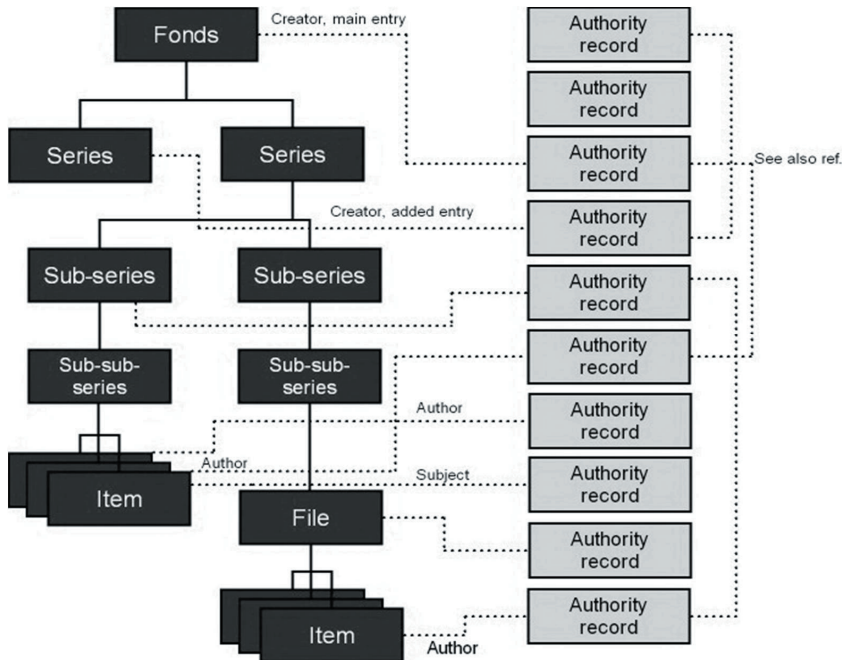
-Kukin kuvailutaso liitetään toisiinsa niin, että sillä on täsmällinen paikka hierarkiassa

Jos jätetään huomiotta se, että kuvailutasot on nimetty suomalaisissa ja kansainvälisissä säännöissä hieman eri tavoin ja että ISAD(G) antaa vielä eri nimet (sub fonds, sub series, sub file) rekursiivisille tasoille niitä tapauksia varten, joissa arkistoon, sarjaan tai arkistoyksikköön sisältyy toinen arkisto, sarja tai arkistoyksikkö — mikä myös suomalaisten sääntöjen puitteissa on mahdollista, mutta sisältyviäkkin kohteita kutsutaan ”arkistoiksi”, ”sarjoiksi” ja ”arkistoyksiköiksi” — suomalaiset ja ISAD(G):n säännöt ovat pääpiirteissään samanlaisia. Kuvailuelementit (kuten nimet, aikamääreet, järjestelytyöt, omistushistoria jne.) ovat lähes samoja.

Suomalaisissa säännöissä on kuitenkin lisäksi mahdollisuus tehdä yleiskuvailuja: toisin sanoen kertoa erillisessä kuvailussa jostain, mikä on yhteistä useille arkistoille, sarjoille tai

arkistoyksiköille. Yleiskuvailussa voidaan kertoa esimerkiksi tavasta muodostaa arkistoja, joka on ollut valtionhallinnossa yleinen, ilman että samaa tietoa tarvitsee toistaa jokaisen arkiston kohdalla. Mm. kirkonarkistot, joissa kaikissa on perinteisesti samantyyppisiä asiakirjoja — kuten rippikirjoja, syntyneiden ja kastettujen luetteloita — soveltuvat yhdellä yleiskuvailulla kuvattaviksi. Yleiskuvailussa voidaan esitellä useissa arkistoissa tavallisen asiakirjasarjan sisältöä. Lisäksi yleiskuvailuja voidaan tehdä arkistonmuodostajista. Yleiskuvailussa voidaan kertoa esimerkiksi nimismiesten tehtävistä, jolloin samaan kuvaukseen voidaan yhdistää sadat nimismiespiirit arkistonmuodostajina. Yleiskuvailut ovat hyvä ajatus, joka puuttuu ICAn standardista.

Vaikka ISAD(G) ja suomalaisten säännöt ovat samankaltaisia, suomalaiset kuvailu- ja luettelointisäännöt alkavat erota ICAn säännöistä katsottaessa arkistonmuodostajatasoa. ISAD(G) on ensisijaisesti arkistoaineiston kuvailustandardi, vaikka sen puitteissa pakostakin joudutaan kertomaan myös fondin syntykontekstista. Tätä varten ISAD(G):ssä ovat elementit 3.2.2

Kaavio 1: Esimerkki ISAD(G):n ja ISAAR(CPF):n käytöstä yhdessä — auktoriteettitietueet oikeassa reunassa ovat ISAAR(CPF):llä kuvattuja organisaatioita ja henkilöitä (Ottosson, 2005)

Name of creator(s) ja 3.2.3 Administrative / Biographical History. Arkistonmuodostajan tarkempaan kuvaamiseen ICAlla on kuitenkin oma ISAAR(CPF)-standardi (International Standard Archival Authority Record for Corporate Bodies, Persons and Families, ICA, 2004), joka ohjaa asiakirjoihin liittyvien organisaatioiden ja henkilöiden kuvailua. ISAAR(CPF) on tarkoitettu käytettäväksi yhdessä ISAD(G):n kanssa.

Suomalaisissa säännöissä ISAAR(CPF):ää vastaa käytännössä aineistotasojen kuvailutasoista erillinen arkistonmuodostajataso. Arkistonmuodostajatasolla kerrotaan arkistonmuodostajan historian tai elämäkerran lisäksi myös muista nimistä, tehtävistä ja maantieteellisestä toiminta-alueesta. Elementit ovat suureksi osaksi samoja. Ensi silmäyksellä suomalaiset säännöt näyttäisivät tässä ottaneen piirteitä ISAAR(CPF):stä, mutta näin ei ole. ISAAR(CPF):ää ei hyödynnetty lainkaan, koska ISAAR(CPF):n ensimmäisen version ilmestyessä v. 1996 suomalaiset säännöt ja siihen liittyvä arkistolaitoksen tietokantaratkaisu olivat jo niin pitkällä, ettei niihin haluttu tehdä muutoksia.¹ ISAAR(CPF):stä löytyy siksi myös suomalaisista säännöistä puuttuvia arkistonmuodostajan kuvailuelementtejä. Sellaisia ovat 5.2.4 Legal status, 5.2.5 Functions, occupations and activities, 5.2.6 Mandates/Sources of authority, 5.2.7 Internal structures/Genealogy ja 5.2.8 General context.

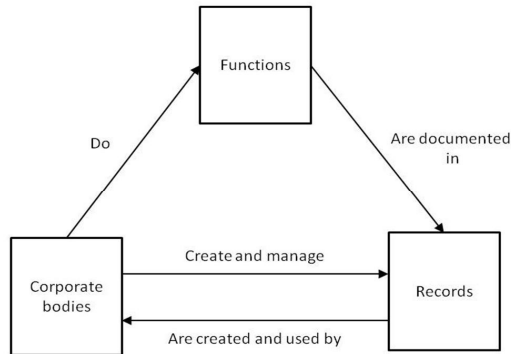
Kokonaisuutena ICAn säännöt antavat siis suomalaisia sääntöjä tarkemmat työkalut arkistonmuodostajan kuvailuun. Ne tarjoavat muutenkin enemmän mahdollisuuksia, koska

ISAAR(CPF):llä kuvattu organisaatio tai henkilö voi olla asiakirjoihin muussakin kuin arkistonmuodostaja-suhteessa: kyse voi olla myös asiakirjojen laatijasta tai aiheesta, jota asiakirjat käsittelevät, hallussapitäjästä, tekijän oikeuksien haltijasta tai muusta valvojasta (kaavio 1).

Jos suomalaiset ovat fondien kuvauksessa samalla viivalla ICAn sääntöjä käyttävien kanssa, jälkeen jäädään ryhdyttyessä tarkastelemaan asiakirjoihin liittyvien toimijoiden kuvausta. Suomalaiset kuvailusäännöt eivät ole sisällöltään yhtä monipuolisia. Lisäksi ne tuntevat organisaatiot ja henkilöt vain arkistonmuodostajan roolissa, kun taas ICAn sääntöjen puitteissa nämä voivat olla paljon muitakin.

ICAn kuvailusäännöt ovat edelleen laajentuneet 2000-luvulla. Uutena on tullut ISDF-kuvailustandardi (International Standard for Describing Functions) tehtävien (ICA, 2007) ja viimeisimpänä ISDIAH (International Standard For Describing Institutions with Archival Holdings) asiakirjoja säilyttävien laitosten kuvailuun (ICA, 2008). ISDF:n puitteissa voidaan kuvailla mm. tehtävän historiaa, siihen liittyvää lainsäädäntöä, tyyppiä (minkä tasoisesta tehtävästä on kysymys: toiminto, tehtävä, prosessi jne.), yhteyttä luokitusjärjestelmiin, aikaa, jolloin tehtävä on ollut olemassa sekä tehtävästä käytettyjä nimiä ja sen suhteita toisiin tehtäviin. ISDIAH taas määrittelee, mitä kerrotaan säilyttävän arkiston toiminta-alueesta, yhteystiedoista, historiasta, hallintorakenteesta jne.

Lyhyesti sanoen ICAn säännöt muodostavat kokonaisuuden, jossa kuvataan erikseen

Kaavio 2: Kuvailtavien entiteettien suhde (ICA, 2007)

arkistoja (ISAD(G)), niihin liittyviä toimijoita (ISAAR(CPF)) ja näiden tehtäviä (ISDF). Kaikki liittyvät toisiinsa (kaavio 2). Tehtävät ovat usein organisaatioita pitkäikäisempiä — ”organisaatiot ovat vain vaiheita tehtävän elämässä”, kuten Adrian Cunningham on todennut — ja niistä syntyy asiakirjoja useisiin arkistoihin. Siksi niiden kuvaileminen erillään on järkevää. Arkistojen tehtävä on kuvata asiakirjat konteksteineen, eikä mikään yksinkertainen malli sovellu tähän: esimerkiksi oletus yhdestä ja vain yhdestä fondista, johon asiakirjat kuuluvat ja jonka kautta asiakirjojen synty- ja käyttökonteksti pystytään tuomaan esille, on usein liiallinen yksinkertaistus. Yhdessä ISAD(G) ja ISAAR(CPF) tarjoavat joustavuuden, joka aikaisemmin on ollut vain australialaisessa sarjajärjestelmässä, jossa organisaatiokontekstin ja asiakirjojen kuvaus on ollut täysin erotettu toisistaan. (Cunningham, 2008; Hurley, 1994.)

Tästä näkökulmasta näyttäisi siksi siltä, että olisi ollut parempi ottaa tavoitteeksi kuvailussa täysi kansainvälinen yhteensopivuus 1990-luvun alussa: silloin ICAn tekemä työ olisi koko ajan hyödyttänyt meitä. Omien kuvailusääntöjen ylläpitäminen ja kehittäminen vaatii resursseja, joita näyttää olevan vaikea löytää.

Entä tekninen toteutus – XML vai relaatiotietokanta?

Toisaalta on myös niin, ettei muuallakaan maailmassa vielä hyödynnetä ICAn kuvailusääntöjen täyttä potentiaalia. ISAAR(CPF):n ensimmäinen versio ilmestyi pian ISAD(G):n jälkeen, vuonna 1996. Siitä huolimatta se on jäänyt lapsipuolen asemaan, jonka käyttö ei ole yleistynyt (Cunningham, 2008; Dryden, 2002). Dryden (2002) pitää ISAAR(CPF):n tärkeimpinä etuina mm. sitä, että kun organisaatiota tai henkilöä koskevat tiedot ovat erillisessä auktoriteettitietueessa, tietojen ylläpito on helpompaa, koska niitä ei tarvitse toistaa jokaisen arkistofondin yhteydessä. Lisäksi erilaiset yksityiskohdat (esim. muut nimet) sopivat paremmin erilliseen auktoriteettitietueeseen. Nämä edut lienee suomalaisissa kuvailu- ja luettelointisäännöissä olennaisin osin saavutettu.

Arkistot eivät ole kovin innokkaasti laatineet ISAAR(CPF):n mukaisia kuvailuja, koska organisaatioiden historian selvittäminen on työlästä ja vaatii hyvin koulutettua

henkilökuntaa. Lisäksi kuvailut alkavat tuottaa hyötyä vasta sitten kun asiakirjoja on paljon. Arkistoaineistojen ollessa uniikkeja yhteisille auktoriteettitietueille on vähemmän tarvetta kuin kirjastoissa. (Dryden, 2002) ISAAR(CPF)-tietojen esittämistä varten on olemassa EAC-CPF (Encoded Archival Context, Corporate Bodies, Persons, and Families) XML-skeema, mutta jotain ISAAR(CPF):n käytön yleisyydestä kertoo sekin, että se oli pitkään keskeneräinen.ⁱⁱ

Tekninen tuki tehtävien (ISDF) ja säilytettävien arkistojen (ISDIAH) kuvailustandardeille on toistaiseksi vielä vähäisempää. Tulevaisuudessa tilanne voi olla toinen. On myös selvää, että sikäli kun asiakirjahallinnon ja arkistojen tietojärjestelmien välille rakennetaan yhteensopivuutta ja yhteisiä pelisääntöjä, se tulee todennäköisesti tapahtumaan ICAn sääntöjen pohjalta. Tästä näkökulmasta mahdollisimman pitkälle menevä kansainvälinen yhteensopivuus säästää jatkossa työtä ja on sijoitus tulevaisuuteen.

Vaikka ISAAR(CPF):n XML-esitysmuoto EAC-CPF ei ole saanut suurta suosiota, toisin on EAD:n (Encoded Archival Description) laita. EAD on astunut Yhdysvalloissa aikaisemmin yleisen US MARCin tilalle (Cox, 2008) ja on laajalti käytössä myös Euroopassa. EAD on yhteensopiva ISAD(G):n kanssa, mutta sitä voidaan käyttää myös muiden kuvailusääntöjen kanssa, koska se on vain tapa esittää monitasoisen kuvailun tiedot XML-formaatissa (kaavio 3). Tällä hetkellä EAD on pohja, jolle kuvailujärjestelmät, tai ainakin niiden tietojen esittäminen käyttäjille, usein rakentuu.

Muualla teknisten ratkaisujen pohjana on siis usein EAD, mutta meillä Suomessa käytetään relaatiotietokantaa. Vakka-tietokantaa kuulee silloin tällöin kritisoitavan monimutkaisuudesta ja vaikeakäyttöisyydestä. Kansainvälistä taustaa vasten voi todeta arkistojen kuvailu- ja luettelointijärjestelmien olevan aina suhteellisen monimutkaisia ja vaikeita käyttää. Jos ICAn kuvailusäännöt edustavat suuntaa, johon ollaan menossa, suomalaiset kuvailusäännöt ovat pikemminkin liian yksinkertaiset. Helppokäyttöisyyden tiellä on monia ongelmia. Käyttäjät eivät ymmärrä arkistoterminologiaa eivätkä hakemistojen rakennetta (Yakel, 2004). Helppokäyttöisyyteen pääseminen edellyttää käyttäjien tiedonhankinnan tuntemusta. Myös koulutusta tarvitaan, koska käyttäjiltä vaaditaan ”arkistoälyä” (archival intelligence): siis

Ensimmäinen tagit kertovat, että kyse on XML-standardin 1.0 version mukaisesta dokumentista, joka noudattaa EAD-määrittelyä

```
<?xml version="1.0"?>
<!DOCTYPE ead PUBLIC "-//Society of American Archivists//DTD ead.dtd (Encoded Archival Description (EAD) Version 1.0)//EN" "ead.dtd">
```

Tästä alkaa varsinainen ead-dokumentti. "Related encoding" kertoo, että dokumentin "encoding analog"-merkinnät viittavaat MARC-formaattiin

```
<ead relatedencoding="MARC21">
```

Eadheader-elementti sisältää itse arkistohakemistosta, tietoja jotka on tässä tapauksessa tarkoitettu vain sisäiseen käyttöön ("audience=internal"). "Id"-attribuuteilla ilmoitetaan elementtien uniikit nimet, joita voidaan käyttää hyväksi esimerkiksi dokumenttiin kohdistuvissa hypertekstilinkeissä. Hakemiston status on "edited-full-draft". ISO 639-2 viittaa standardiin, jonka mukaisesti EADissa ilmoitetaan kielten lyhenteet

```
<eadheader langencoding="ISO 639-2" findaidstatus="edited-full-draft" audience="internal" id="a0">
```

Arkistohakemiston uniikki tunnus. Attribuutit kertovat lisätietoja tunnuksesta. Encoding analog ilmoittaa, että tieto vastaa MARC-formaatin kenttää 850

```
<eadid systemid="MnCCHI" source="DLC" type="file" encodinganalog="850">2468 </eadid>
```

Arkistohakemiston bibliografiset tiedot

```
<filedesc>
```

Arkistohakemiston nimi ja laatija.

```
<titlestmt>
```

```
<titleproper>William Fonds Provenance</titleproper>
```

```
<subtitle>An Inventory of His Papers at the Cupcake  
Corners Historical Society </subtitle>
```

```
<author>Inventory prepared by B.W. Moos</author>
```

```
</titlestmt>
```

Arkistohakemiston julkaisija

```
<publicationstmt>
```

Kaavio 3 Esimerkki EAD-muotoisen arkistohakemiston rakenteesta. XML-tagien lomaan on lisätty niitä selittävää tekstiä (Henttonen, 2002)

arkistojen tuntemusta, kykyä käyttää päätään ja ratkaista ongelmia (Cox, 2008; Yakel & Torres, 2003). Suomessakin pitäisi keskustella siitä, miten kuvailujen kompleksisuus saadaan piilotettua käyttäjiltä ja järjestelmistä tehdään helpokäyttöisempiä.

Toteutuksista keskustellaan myös EAD:n kohdalla. EAD:hen on kohdistunut paljon odotuksia, mutta siitä ei ole tullut sellaista arkistojen internet-palvelujen aarreaittaa kuin on toivottu mm. EAD-työkaluihin liittyvien puutteiden vuoksi (ohjelmistoista ks. Spiro, 2009). Silti kuvailuun ja luettelointiin liittyvä keskustelu oli varsinkin 2000-luvun alkuvuosina usein keskustelua EAD:stä ja sen käytöstä (ks. esim. Coats, 2004; Fox, 2006; Hill, Stockting, & Higgins, 2006; Kiesling, 2001; Marshall, 2002; Ottosson, 2005; Prom, 2001, 2002; Redding, 2002; Riggs,

2006; Roth, 2001; Schieber, 2008; Stockting, 2004; Sweet, 2001; Wajs, 2006; Yaco, 2008; Yakel, 2004). Tällä hetkellä 1990-luvun alun alussa tehtyjen ratkaisujen olennaisin seuraus on, että suomalaiset ovat siitä sivussa. Tätä ei tuon hetken tietämyksellä tietenkään pystytty ennakoimaan. Internetin ansiosta kansainvälistyminen on nyt aivan toista luokkaa kuin se oli kaksikymmentä vuotta sitten. Ehkä myös EAD on tekemässä meille tuloaan osana Kansallisen digitaalisen kirjaston toteutusta.

2010-luvun haasteet

Tällä hetkellä ollaan kuitenkin jo uusien kysymysten edessä. Perinteinen arkistojen kuvailu- ja luettelointi ei tarjoa vastauksia käsillä oleviin ongelmiin, katsottiinpa sitä kansainvälisestä tai suomalaisesta näkökulmasta. Ensimmäinen

avoimista kysymyksistä liittyy sähköisten aineistojen kuvailuun: millaista kuvailua sähköiset aineistot tarvitsevat täydentämään metatietoja? Lisäksi, kun yhä suurempi osa aineistoista on pelkästään sähköisessä muodossa ja paperiasiakirjoihin liittyy sähköisiä aineistoja, miten tällaiset suhteet tulisi tuoda kuvailussa esille? Nykyiset kuvailu- ja luettelointisäännöt on laadittu ajatellen perinteisiä aineistoja ja niiden muodostamia kokonaisuuksia. Kyse ei ole vain siitä, että yhteen liittyviä dokumentteja on sekä paperilla että sähköisessä muodossa ja yhteydet pitäisi pystyä kertomaan. Sähköinen toimintaympäristö tuottaa myös uudentyypisiä aineistoja, joilla ei ole analogista vastinetta perinteisessä arkistossa. Esimerkiksi tietokantojen kuvailua on toistaiseksi pohdittu vähän (poikkeuksena Shepherd & Smith, 2000), vaikka ne ovat yleinen ja jo iäkäs aineistotyyppi.

Toinen kysymys liittyy koko kuvailuparadigman muuttumiseen. Perinteisesti kuvailu ja luettelointi on tapahtunut arkistossa ja siitä ovat vastanneet koulutetut arkisto-ammattilaiset. Arkistot 2.0 –maailmassa käyttäjät ovat mukana tuottamassa kuvailutietoja: tällöin arkistoammattilaiselta vaaditaan uudenlaista ajattelutapaa ja arkistoilta uudenlaisia palveluja (Palmer, 2009). Yksi ongelma on auktoriteetin jakaminen: voidaananko käyttäjille—ja miten—antaa osa siitä auktoriteetista, joka arkiston tuottamalla tiedolla on (Yakel, 2011). Kuvailu- ja luettelointisääntöjen näkökulmasta tässä on kyse myös siitä, miten käyttäjien tuottama informaatio otettaisiin säännöissä huomioon.

Kolmantena kysymyksenä ovat semanttisen webin teknologiat ja tietojen yhteiskäyttöisyys. Teknologioiden hyödyntäminen vaatisi niitä tukevien käsitelmien laatimista. Toistaiseksi arkistojen kuvailua ja luettelointia ei ole tarkasteltu tästä näkökulmasta. Museot ovat kehittäneet tarkoitukseen CIDOC CRM –käsitelmän (Crofts, Doerr, Gill, Stead, & Stiff, 2011). Kirjastot ovat myös vastanneet tähän laatimalla omasta FRBR:n entiteettimallistaan CIDOC CRM –harmonisoidun version, FRBRoon (Bekiari, Doerr, & Le Bœuf, 2012). Myös ICAssa on aloitettu käsitelmien kehittämistyö, mutta tuloksia ei ole vielä nähtävillä. Niistä saadaan ensimmäiset tiedot ICAn Brisbanen kokouksessa syksyllä 2012. Avoin kysymys on myös RDA:n sopivuus arkistojen kuvailuun, koska se riippuu RDA:n taustalla olevan käsitelmän soveltuvuudesta arkistoihin (tästä ks. Nimer, 2010; Thurman, 2007; Whittaker, 2007).

Arkistoala on nyt jossain mielessä samassa tilanteessa kuin kirjastot olivat ennen FRBR:n laatimista (Madison et al., 2009). Nykyisen kuvailun riittämättömyys on ilmeinen. Sen perusteet, tavoitteet ja sisällöt on ajateltava uudelleen. Suomessa tämä työ on nyt aloitettu Arkistojen hakemistopalvelu (AHAA) hankkeessa, joka on arkistolaitoksen johtama, mutta Kansallisen digitaalisen kirjaston arkistosektorin yhteinen.ⁱⁱⁱ Hankkeen tavoitteena on tuottaa niin yhteisiä palveluja arkistoille kuin uudet kuvailu- ja luettelointisäännöt ja niiden takana oleva käsitelmä. Jotta kansallinen ja kansainvälinen kehitys eivät olisi jatkossa ristiriidassa, myös kansainvälinen arkistoyhteisö pidetään hankkeen tuloksista selvillä samalla kun sen tapahtumia seurataan. Suomalaisilla on tässä mahdollisuus tehdä uraa uurtavaa työtä, joka kiinnostaa myös muualla.

Hyväksytty julkaistavaksi 12.7.2012.

Viitteet

- i Jaana Kilkki kirjoittajalle maaliskuussa 2009.
 ii Ks. <http://eac.staatsbibliothek-berlin.de/eac-cpf-...schema.html>.
 iii AHAA-hankkeesta ks. <http://www.arkisto.fi/fi/palvelut/arkistoyhteistyoe/arkistojen-hakemistopalvelu>.

Kirjallisuus

- Arkistolaitos. (1997). Arkistojen kuvailu- ja luettelointisäännöt. Helsinki.
- Bekiari, C., Doerr, M., & Le Bœuf, P. (toim.). (2012). FRBR object-oriented definition and mapping to FRBRER (version 1.0.2)
- Coats, L. R. (2004). Users of EAD finding aids: Who are they and are they satisfied? *Journal of Archival Organization*, 2(3), 25–39.
- Cox, R., J. (2008). Revisiting the Archival Finding Aid. *Journal of Archival Organization*, 5(4), 5–32.
- Crofts, N., Doerr, M., Gill, T., Stead, S., & Stiff, M. (toim.). (2011). Definition of the CIDOC Conceptual Reference Model, November 2011. Version 5.0.4.
- Cunningham, A. (2008). Harnessing the Power of Provenance in Archival Description: An Australian Perspective on the Development of the Second Edition of ISAAR(CPF). *Journal of Archival*

- Organization, 5(1), 15–32.
- Dryden, J. (2002). Archival authority files – an idea whose time has come? *Journal of Archival Organization*, 1(4), 97–102.
- Fox, M. (2006). Professional Training for Encoded Archival Description in Europe. *Journal of Archival Organization*, 3(2), 71–82.
- Henttonen, P. (2002). EAD ja sen käyttö arkistohakemistojen siirrossa.
- Hill, A., Stocking, B., & Higgins, S. (2006). Different Strokes for Different Folks: Presenting EAD in Three UK Online Catalogues. *Journal of Archival Organization*, 3(2), 183–206.
- Hurley, C. (1994). The Australian series system: an exposition (First published in *The Records Continuum: Ian Maclean and Australian Archives first fifty years*, Ancora Press in association with Australian Archives, Clayton, 1994). Saatavilla <http://www.infotech.monash.edu.au/research/groups/rcrg/publications/chtrec1.html> (viitattu 11.3.2012).
- ICA. (2000). ISAD(G): General International Standard Archival Description (Second ed.). Ottawa: International Council on Archives.
- ICA. (2004). ISAAR(CPF). International Standard Archival Authority Record for Corporate Bodies, Persons and Families. Second Edition. Ottawa: Conceil International des Archives.
- ICA. (2007). ISDF. International Standard for Describing Functions: International Council on Archives.
- ICA. (2008). ISDIAH. International Standard For Describing Institutions with Archival Holdings: ICA, Committee on Best Practices and Standards, London, United Kingdom, 10-11 March 2008.
- KAMUT. (1997). KAMUT-tietorakenne: kirjastojen arkistojen ja taide- sekä kulttuurihistoriallisten museoiden yhteiskäyttöiset luettelointitiedot. Projektin loppuraportti 19.3.1997.
- Kiesling, K. (2001). Metadata, metadata, everywhere, but where is the hook? *OCLC Systems & Services*, 17(2).
- Madison, O., Byrum, J. J., Jouguelet, S., McGarry, D., Williamson, N., & Witt, M. (2009). Functional requirements for bibliographic records. Approved by the Standing Committee of the IFLA Section on Cataloguing September 1997. As amended and corrected through February 2009
- Marshall, J. A. (2002). The Impact of EAD adoption on archival programs. *Journal of Archival Organization*, 1(1), 35–55.
- Nimer, C. (2010). RDA and Archives. *Journal of Archival Organization*, 8(3), 227-243. doi: 10.1080/15332748.2010.550799
- Ottosson, P.-G. (2005). EAC and the Development of National and European Gateways to Archives. *Encoding Access Frontiers. Proceedings on the European Conference on Encoded Archival Description and Context EAD and EAC, Paris France 18 October 2004. Journal of Archival Organization*, Vol. 3 (2/3), 261–274.
- Palmer, J. (2009). Archives 2.0: If We Build It, Will They Come? *Adriane*(60).
- Prom, C. J. (2001). Extending the capabilities of the EAD Cookbook. *OCLC Systems & Services*, 17(2).
- Prom, C. J. (2002). Does EAD play well with other metadata standards? Searching and retrieving EAD using the OAI protocols. *Journal of Archival Organization*, 1(3), 51–72.
- Redding, C. (2002). Reengineering finding aids revisited: current archival descriptive practice and its effect on EAD implementation. *Journal of Archival Organization*, 1(3), 35–50.
- Riggs, M. (2006). The Correlation of Archival Education and Job Requirements Since the Advent of Encoded Archival Description. *Journal of Archival Organization*, 3(1), 61–79.
- Roth, J. M. (2001). Serving up EAD: an explanatory study on the deployment and utilization of Encoded Archival Description finding aids. *The American Archivist*, 64(2), 214–237.
- Schieber, S. (2008). Das neue BAM-Portal : EAD als Austauschformat im Archivwesen. *Der Archivar*, 61(1), 41-44
- Shepherd, E., & Smith, C. (2000). The application of ISAD(G) to the description of archival datasets. *Journal of the Society of Archivists*, 21(1), 55–86.
- Spiro, L. (2009). Archival management software. A report for the Council on Library and Information Resources. January 2009. Washington, D.C. : Council on Library and Information Resources.
- Stocking, B. (2004). Time to settle down? EAD encoding principles in the access to archives programme (A2A) and the Research Libraries Group's best practice guidelines. *Journal of Archival Organization*, 2(3), 7–24.
- Sweet, M. (2001). The internationalisation of EAD Encoded Archival Description. *Journal of the Society of the Archivists*, 22(1), 33–38.
- Thurman, A. C. (2007). FRBR and archival materials. Teoksessa A. G. Taylor (toim.), *Understanding FRBR: what it is and how it will affect our*

- retrieval tools (s. 97–102). Westport, Conn.: Libraries Unlimited.
- Wajs, H. (2006). The Metrica Regni Project: The Polish Experience of EAD. *Journal of Archival Organization*, 3(2), 139–146.
- Vakkari, M., Simovaara, & Valanto, S. (2004). KAMUT 2. Muistiorganisaatioiden tietovarannot yhteiskäyttöön. Toteuttamismahdollisuudet ja toimenpidesuositus: Museovirasto.
- Whittaker, B. M. (2007). DACS and RDA: Insights and Questions from the New Archival Descriptive Standard. *Library Resources & Technical Services*, 51(2), 98-105.
- Yaco, S. (2008). It's Complicated: Barriers to EAD Implementation. *The American Archivist*, 71(2, Fall/Winter), 456-475.
- Yakel, E. (2004). Encoded archival description: are finding aids boundary spanners or barriers for users? *Journal of Archival Organization*, 2(1/2), 63–77.
- Yakel, E. (2011). Balancing archival authority with encouraging authentic voices to engage with records. Teoksessa K. Theimer (toim.), *A different kind of web. New connections between archives and our users* (s. 75–101). Chicago: Society of American Archivists.
- Yakel, E., & Torres, D. A. (2003). AI: Archival Intelligence and User Expertise. *The American Archivist*, 66(Spring/Summer), 51-78.